

Pomoc rodine zvládnuť problémy

Ak sú deti chronicky alebo akútne choré, zvyčajná denná rutina ide bokom, aby sa vytvoril priestor pre návštevy nemocnice a lekárov. Toto môže mať vplyv na dieťa, rodičov, ošetrovateľov a taktiež bratov a sestry.

Ak je dieťaťu diagnostikovaná CF alebo má nejaké akútne ochorenie, súrodenci sa môžu cítiť zmätení, naštvaní, vystrašení, zmeravení alebo v obavách. **Súrodenci budú potrebovať čas, aby sa prispôbili bratovým alebo sestriným zdravotným potrebám a liečbe.** Počas tohto obdobia môže pomôcť to, že súrodencom dovoľíme pýtať sa otázky, vyjadrovať myšlienky a pocity. Mnoho súrodencov reaguje veľmi pozitívnymi spôsobmi – s láskou, starostlivosťou a podporou. Často popisujú pocit, že sú radi, že sú schopní pomôcť doma a podporiť súrodencov. Akokoľvek, niektorí môžu mať problém prispôbiť sa novým situáciám.

Súrodenci môžu cítiť, že:

- im chýbajú ich rodičia a súrodenci s CF, kým sú preč,
- len čiastočne rozumejú situácii,
- chcú pomôcť, ale nie sú si istí ako,
- sú nahnevaní, žiarliví, nechaní napospas alebo vinní a nie sú si istí, či tieto pocity sú OK.

Rodičia môžu vidieť:

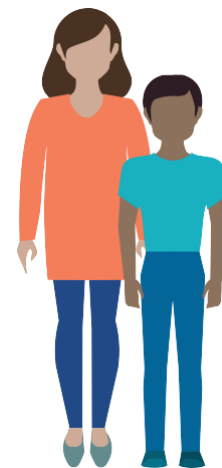
U mladších detí:

- Naviazanie sa na rodičov a ostatných, čo sa o nich starajú.
- Mierne záchvaty hnevu.
- Robiť veci, z ktorých už vyrástli, ako nočné pomočovanie.
- Mať problémy počas spánku, nočné mory alebo báť sa tmy.

U starších detí a teenagerov:

- Chcú byť samé alebo s rodičmi celý čas.
- Sú ľahko ohromení, nervózni alebo podráždení.
- Zažívajú zmeny v správaní, sú viac citliví alebo tichí, dostanú sa do bitky.
- Majú problémy so spánkom alebo nočné mory.
- Chýbajú im priatelia alebo sa cítia opustení.
- Majú problémy v škole.

Ak tieto spomínané veci veľmi trápia vaše dieťa alebo ovplyvňujú každodenný život, možno by ste mali vyhľadať pomoc. Zvlášť, ak problémy trvajú viac ako niekoľko týždňov.

10 tipov ako pomôcť súrodencom zvládať tieto problémy

- 1. Bud'te trpezlivý a doprajte každému čas, aby sa mohol prispôbiť.** Členovia tej istej rodiny môžu mať veľmi rozdielne reakcie a môžu sa prispôbovať zmenám veľmi rozličnými spôsobmi. Rozprávajte sa spolu ako rodina o tom, ako CF ovplyvňuje každého v rodine.
- 2. Dodržiavajte každodennú rutinu.** Dodržiavanie každodennej rutiny môže viesť tomu, že sa budete cítiť doma celkom normálne. To, že budete mať pravidelnú rutinu (čas raňajok, obeda, spánku...) a iných aktivít môže viesť k tomu, že súrodenci budú vedieť, čo môžu očakávať a na čo sa môžu tešiť.
- 3. Nastavte si limity ako obyčajne.** Môže byť lákavé nedodržiavať niektoré rodinné pravidlá, aby sme súrodencom dali pocit, že sú výnimoční alebo ich pripravili na ťažšie časy. Akokoľvek, je stále lepšie dodržiavať väčšinu rodinných pravidiel a očakávaní.
- 4. Pomôžte svojim ďalším deťom pochopiť, čo sa deje.** CF môže byť májúca a strašidelná pre súrodencov. Deti majú veľmi dobrú predstavivosť a môžu si vysvetliť zle, o čo ide. Pýtajte sa ich, aby ste zistili, čo vedia a dávajte im jasné odpovede vhodnými spôsobmi s prihliadnutím na ich vek.
- 5. Povzbudzujte svoje ďalšie deti k tomu, aby s vami zdieľali ich pocity.** Existuje veľmi veľa spôsobov, ako zdieľať pocity (rozprávanie, kreslenie, rozprávanie príbehov, objímanie) a v rôznych časoch (počas obeda, pred spaním) a na rôznych miestach (v aute, doma, nemocnici). Pomôžte súrodencom pomenovať ich pocity, ako že sú: smutní, vystrašení, nahnevaní, žiarliví alebo majú pocity viny. Zdieľajte svoje pocity s nimi a buďte dobrým poslucháčom, dokonca aj vtedy, ak je to, čo vám rozprávajú, ťažké počúvať.
- 6. Trávte čas aj so svojimi ostatnými deťmi.** Je dôležité starať sa o dieťa s CF, ale vždy pamätajte na to, že chýbate aj ostatným deťom. Ak ste dlhú dobu preč, pravidelne s nimi volajte, aby ste boli v kontakte.
- 7. Dajte súrodencom pocit, že s nimi počítate.** Dovoľte im byť súčasťou starostlivosti o súrodenca s CF. Naplánujte si návštevu v miestnom CF centre a predstavte ich zdravotnému tímu. Dovoľte im vybrať si hračky a hry, ktoré si môžu do nemocnice zobrať a uistite sa, že im dáte vedieť, ako veľmi si vážite extra veci, s ktorými vám pomáhajú.
- 8. Pomáhajte im udržiavať kontakt s chorými súrodencami.** Ak je CF súrodenec preč, nájdite spôsob, ako môžu byť spolu v kontakte. Robte pohľadnice, píšete listy, kreslíte obrázky, videochat, nahrávajte videá alebo nahrajte súrodenca, ako číta rozprávku pred spaním. Ak je to možné, zoberte ich na návštevu k súrodenkovi s CF do nemocnice.
- 9. Povzbudzujte ich, aby sa zabávali.** Veľmi často sa súrodenci cítia vinní za to, že sa zabávajú. Pripomeňte im, že je OK robiť veci, ktoré ich bavia, ako tráviť čas s kamarátmi, koníčkami alebo mimoškolskými aktivitami.
- 10. Vyhľadajte pomoc.** Ak máte pocit, že vaše dieťa bojuje, rozprávajte sa s detským lekárom o vyhľadani pomoci u psychológa, psychiatra alebo sociálneho pracovníka.

TO LEARN MORE

View the CF Foundation and ECFS Guidelines at cff.org/Care-Guidelines/Depression-Anxiety

View the CF Foundation's website on emotional wellness at cff.org/Living-with-CF/Emotional-Wellness

For questions, call **1-800-FIGHT-CF** (800-344-4823) or email info@cff.org.

Adapted with permission from The Center for Pediatric Traumatic Stress at The Children's Hospital of Philadelphia and Nemours/Alfred I du Pont Hospital for Children, a partner in The National Child Traumatic Stress Network. www.healthcaretoolbox.org

